

Gurbanlyga garşy çykmak

Category: Edebi makalalar, Kitapcy
написано kitapcy | 24 января, 2025
Gurbanlyga garşy çykmak

GURBANLYGA GARŞY ÇYKMAK

Nireden okanymy bilemok, şeýle söz okanym ýadyma düşyär: "Özgäniň ybadathanasyna öz ynanjyň bilen giribilmersiň!"
Hiç kim sizi haýsydyr bir ybadathana zorluk bilen girizip bilmez, eger ýöne giren bolsaňyz, şol ybadathananyň düzgünlerine eýermeli bolarsyňyz...

Sosial mediýada **gurban** sözüne garşy çykýanlaryň ýazan zatlaryny okadym.

Hiç kim hiç kimi gurbanlykda mal öldürmäge mejbür etmäge haky ýokdur.

Hiç kimiň hiç kimi ynanjyna esaslanyp gurbanlyk edendigi-mal öldürrendigi üçin ýazgarmaga-da haky ýokdur.

Şuny sizden nygtap-nygtap haýış etmek isleýärin: nämä garşy çykýan bolsaňyz, ilki bu baradaky maglumatlary hemmetaraplaýyn öwreniň.

Meselem, musulmanlar guzyny gurbanlyk edenok. Meselem, düye baş ýasyndan uly bolmaly. Öldüriljek mal babatda birnäçe ýerine ýetirilmeli düzgünler bar...

Ýöne, meselem: jöhitler Müsürden çykyşlaryny simwolizirleyän Pesah baýramyny bellänlerinde guzy soýýar. Hatda gumrydyr kepderinem gurbanlyk hökmünde soýubilyärler. Musulmanlaryň tersine olar sygry gurbanlyk edenok.

Hristianlykda bolsa gurban kesmek ýok diýen ýaly. Çünkü... Hezreti Isanyň (a.s) ýaýan dini özünden önkülere esaslansa-da, gurbanlyga kän gyzyklanma bildirmeyär. Gan akdyrylyp günlərden saplanyp bolmajagyny aýdan Hezreti Isa (a.s) ymmatyna gurbanlyk etmek maksady bilen gan akdyrmazlygy ündedi...

Gurbanlyk – başlangyjy geçmişiň çuňluklarynda ýatan (haçan başlandygy belli däl) gadymy däp-dessur.

Taryha ser salanymyzda, dürli-dürli jemgyýetlerde gurbanlygyň bolandygyny görýärис:

- **TÜRKLERDE GURBANLYK**

Şumer hudaýlarynyň (b.e.önüki 4 müñünji-b.e.önüki 2 müñünji ýyllar) adam güýjünden ýokary güýjuniň bardygyna ynanylýpdyr. Gurbanlyk ritualy dini maksatdan zyýat jadygöýçilikli taraplaram öz içine alypdyr. Hudaý diýip çokunylýan heýkeliň öñünde şerap, ösümlik ýagy, bal ýaly nazy-nygmatlar goýlupdyr, yzyndanam bir sygyry soýup etini üýşmeleňe gatnaşanlaryň arasynda paýlapdyrlar.

Hettlerde (b.e.önüki 1650-1200-nji ýppardarda) esasan birinji alnan hasyl gurban hökmünde berlipdir. Muňa köplenç birinji ýyglan ir-iýmiş ýa-da bir ýaşan mal laýyk görlüpdir. Gurbanlyk edilen zatlaryny kem-köstsüz we gowy bolmak şerti hettleriň esasy talaby bolupdyr...

Gadymy Gresiýanyň (b.e.önüki) gurbanlyk rituallary iki dürli eken: biri – etiniň iýilmän başdan aýak hudaýlara berleni, beýlekisi – etiň bir böleginiň üýşmeleňe gatnaşanlaryň arasynda iýilýäni...

Grek akyldary Eflatunyň pikiriçe, gurbanlyk "hudaýlara berlen sowgatdyr".

Iňlis antropology Edward Barnett Teýloryň aýtmagyna görä gurbanlyk adamlaryny özlerini gowy gördürmek üçin göze görünmeýän güýclere beryän sowgadydyr. Hudaýlar beýgelip dünýäden daşlaşdykça, adamlar olara sowgat bermegiň gerekdigini oýlapdyrlar.

Gadymy türk boýlarynda gurbanlyga köplenç erkek mal laýyk görlüpdir. Gurbanlyk – belli aýratynlyklary bolan at, goýun, düye, keýik ýaly haýwanlaryň arasyndan saýlanyp alnypdyr.

Dürli çeşmelerde gurban sözünüň düýbüniň "korban" sözünden gelip çykandygyny görmek bolýar. Bu sözün arameý dilinden arap diline geçendigi aýdylýar. Gurban sözi yslamyň üsti bilen IX-X asyrlarda türki diline-de aralaşdy.

- **MUSULMAN ÝA-DA MUSAWY**

Yslamyň ikinji ýyly...

Hezreti Muhammet (s.a.w) säher turup baýram namazyny jemagat bilen okandan soň iki buýnuzly iki goçuň birini özi we maşgalasy üçin, birini-de ymmaty üçin gurbanlyk etdi. Gurbanlyk edip durka "Allahym bu sendendir we sañadyr" diýdi. Kurany-Kerimde gurbanlyk barada "Maide" süresiniň 27-nji, "Köwser" süresiniň 2-nji, "Haj" süresiniň 28-nji, 34-35-nji, 36-37-nji aýatlarynda aýdylýar.

"Eý Muhammet! Olara Adamyň iki oglunyň kyssasyny dogry düşündir: Ikisi-de gurbanlyk edipdi, biriniňki kabul bolup, biriniňki kabul bolmandy. (Gurbanlygy) kabul bolmadyk "Ant bolsun, seni öldürerin" diýende, dogany: "Alla diñe saklanyp bilenleriňkini kabul eder" diýipdi." (Maide 5/27)

Kuranyň "Haj" süresinde Alla Hezreti Muhammede (s.a.w) adamlary Haj zyýaratyna çagyrmagy buýrandan soň 28-nji aýatda gurbanlyk hakda şu buýrugy berdi:

"...Özlerine geljek bähbide şayat bolsunlar: Allanyň olara rysk edip beren haýwanlaryny belli günlerde gurban edende Onuň adyny ýatlasynlar. Sizem bulardan iýiň, alaçsyz galan garybyda doýruň." (Hajj 22/28)

Bu aýat musulmanlaryň gurbanlyk edende beýleki ymmatlara buýruşy ýaly: Allanyň adyny ýatlamagy, mal öldürende niýet etmegi we diñe şeýdilende gurbanlygyň kabul boljakdygyny ýatladýar.

Kuran pitre sadakasyny bermäge borçly kişilere gurbanlyk etmegi wajyp kylypdyr.

Ýagny: ynançly muslimanlara ýa-da musawylara (jöhitolere) "gurbanlyk etmäň" diýmek näderejede dogry bolarka?

Meseläniň täsin tarapy: bu sözi aýdýanlaryň "et görse gözü açylýanlardandygy"!

Başgasynyň ynanç hanasyna öz ynanjyňzy sokjak bolup azara galmaň!

Soner ÝALÇYN.

"SÖZCÜ" gazeti, 22.07.2021 ý.

Edebi makalalar